

Muistio

14.3.2018 Tampereen alueen OT-keskus; Tutkimus- ja kehittämistoimintaa valmisteleva työryhmä

Läsnäolijat: Seija Junno, Pikassos (Kanta-Häme)
Tuula Tuominen, Pikassos
Marianne Aalto-Siira, Tampereen kaupunki
Riitta Salunen, PSHP perusterveydenhuollon yksikkö
Anne Saarijärvi, SonetBotnia
Nanna Miettunen, Lape-hanke (muistion kirjaus)

➤ Kokouksessa työstettiin kysymyksiä

1. Millaista tutkimus- ja kehittämistoimintaa on tällä hetkellä liittyen OT-keskukseen tällä hetkellä kaavailtuihin asioihin/asiakasryhmiin?
2. Millaista OT-keskuksen tutkimus- ja kehittämistoimintaa voisi olla vuonna 2020?

1. Millaista tutkimus- ja kehittämistoimintaa edellä mainittuihin OT-keskus asioihin/asiakkuuksiin liittyen oppilaitoksessanne/organisaatiossanne tehdään tällä hetkellä?

Kunta/kuntayhtymän näkökulma

- Tampereella yksi kehittäjäsosiaalityöntekijä, muualla kehittäjätyöntekijöitä ei ole
- kentän toimijat vaihtelevasti mukana erilaisissa kehittämisverkostoissa, sitoutuminen vaihtelee
- pääasiassa kehittämistyötä tehdään (yritetään tehdä) oman työn ohessa, mikä ei onnistu
- erilaiset kehittämishankkeet, tällä hetkellä Lape, jossa kaikki kunnat mukana
  - o hankkeet määräaikaista, pitkäjänteisyys puuttuu
  - o substanssikehittämiseen kohdistuvien hankkeiden resurssointi kaventunut mm. OT-kohderyhmien teemat eivät ole kehittämisen keskiössä (painotus tällä hetkellä rakenteellisissa uudistuksissa)
- erityishuoltopiireissä ilmeisesti jonkin verran kehittämistoimintaa hanke-resurssein
- yhtenä haasteena tunnistettavissa kehitysvammahuollon, psykiatrian ja lapsiperheiden sosiaalityön yhteiset asiakkaat

Järjestönäkökulma

- järjestöissä tehdään paljon kehittämistyötä esimerkiksi erilaisten vammaisryhmien erityiskysymyksiin, maahanmuuttaja-asioihin ja eroauttamiseen liittyen
- kehittämistoiminnassa luotavat palvelut ovat riippuvaisia rahoituksen jatkossa

Oppilaitosnäkökulma?

Alueelliset näkökulmat?

Pirkanmaa näkökulma?

Kanta-Häme näkökulma?

Etelä-Pohjanmaa näkökulma?

Sosiaalialan osaamiskeskukset?

Perusterveydenhuollon yksikkö?

2. Millaista tutkimus- ja kehittämistoiminta edellä mainittuihin asioihin/asiakkuuksiin liittyen voisi olla vuodesta 2020 eteenpäin?

- Kehittämisk rakenne, jossa huomioidaan kaikkien toimijoiden näkökulma, lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kokonaisuus
- Turvattu kehittämisresurssi; oman alansa huippuosaajia, joilla myös kehittämisosaamista
- ekspertismi
- hybridiosaaminen
- riittävän kehittämisosaamisen turvaaminen
- erityisosaamisen keskitetty koordinointi
- alueiden huomioimisen turvaaminen, esim. aluetoimijat

- monitieteinen tutkimus uusien kompleksisten ilmiöiden ja asioiden/asiakkuuksien ympärille
- ennakoiva tutkimus, ”tuulien haistelu”, maailmalle katsominen
- myös käytäntötutkimuksen vahvistaminen
- tutkimuksen tukeminen, ”väitöskirjahautomo”

- osallisuuden vahvistaminen ja ylläpito
- tiedontuotanto
- tiedon käsittely
- tekoälyn hyödyntäminen

Marianne Aalto-Siiron aiempaa pohdintaa (tummennukset Nannan):

Uusilla sote-alan opetustavoilla tuotetaan jatkossa uudenlaista osaamista ja ammattilaisia maakuntaan. Toivottavasti ”**living lab**” -konsepti saadaan myös sosiaalialan käyttöön, jolloin mahdollistetaan sote-ammattilaisille uudenlainen **moniammatillinen oppimisympäristö**, jota voitaisiin hyödyntää niin **asiakasprosessien** kehittämisessä kuin myös **ammattilaisten osaamisen kehittämisessä** (myös täydennyskoulutus). Samaan rakenteeseen kytkeytyisi luontevasti järjestämislain mukainen **maakunnan kehittämistoiminta**, jonka perustehtävänä tulee olla toimia maakunnan **tiedolla johtamisen operatiivisena keskittymänä ja koordinoijana**. **Ot-keskus** puolestaan toimii koko **yhteistyöalueen tutkimuksen/kehittämisen/vaativan tason asiakastyön toimintaympäristönä**.

Ajattelen, että kaikissa em. prosesseissa fokus on yhteneväinen: rakennetaan tiedontuotantoon pohjaavaa maakunnallista palvelujärjestelmää ja vahvaa palveluiden järjestäjää. Pirkanmaan maakunnan sote - palvelujärjestelmän tulee kehittyä ja perustua tulevaisuudessa alueelliseen tiedontuotantoon ja systemaattiseen palveluiden vaikuttavuuden arviointiin -> tätä kautta palveluiden kustannustehokkaaseen ja kilpailukykyiseen tuottamiseen. Toisaalta uudenlaiset oppimisympäristöt mahdollistavat sen, että

koulutetaan sote-ammattilaisia ja johtoa, joilla on valmiuksia vastata uudenlaisen toimintaympäristön tuottamiin tarpeisiin (tässä luonnollisesti mukaan erilaiset digitaaliset ratkaisut ja niiden kehittäminen). Tutkimustietoon perustuva palveluiden ja uudenlaisen sote-toimintamallin kehittäminen palvelee loppukäyttäjänä asiakasta.

Em. toimintojen integrointi, kehittäminen ja yhteensovittaminen nykyisten rakenteiden kanssa toisi merkittävää lisäarvoa maakunnan sote-palveluille ja laajassa mittakaavassa koko maakunnan kilpailukyvyllä ja elinvoimalla. Lääketieteen puolella on jo PETE (perusterveydenhuollon yksikkö), tiedekeskus (60 htv?) ja Taitokeskus mittavine demonstraatiotiloineen. Sosiaalihuollon puolella on ainoastaan sosiaalialan osaamiskeskus, jossa Tampereen kaupunki on osaomistajana Hämeenlinnan, Porin ja Seutukehityksen kanssa (resurssi Pirkanmaalla kaiketi noin 1 htv). **Sosiaalihuollon tutkimus/kehittämiskeskusten saattaminen samalle tasolle terveydenhuollon kanssa** (tai edes lähelle) lienee sote-integraation välttämätön perusta. Sosiaalihuollon puutteellisen rakenteeseen järjestämislain mukainen kehittämissuunnitelma ja Ot-keskus voisivat osaltaan tuoda ratkaisuja. Toisaalta yhteistyömallin luominen lääketieteen nykyisten rakenteiden kanssa vaatisi työstämistä. Olen jossakin yhteydessä keskustellut Taitokeskuksen johtajan Nina Hutri-Kähösen kanssa, joka suhtautui myönteisesti siihen, että rakennettaisiin moniammatillista sote-yhteistyötä myös Taitokeskusta hyödyntäen.

Olisikohan näiden sote -opetukseen, tutkimukseen, kehittämiseen liittyvien asioiden yhteensovittamisen kehittäminen ja rakenteiden luominen mahdollista jollakin tapaa projektoida esim. siten, että fokuksessa olisi maakunnan näkökulma? Tampere3:ssa on menossa siis oma rahoitushaku Taisto -hankkeen osalta ja siitä tulee päätöksiä ihan lähi viikkoina. Taisto -hanke olisi luontevasti yksi osa-alue tätä isompaa projektia, jossa kehitettäisiin maakunnan näkökulmasta sote ja etenkin sosiaalihuollon kehittämis-/tutkimus-/opetusrakenteita.

- Toivomme, että kokouksesta poissaolleet voisivat myös vastata kysymyksiin oman oppilaitoksensa/organisaationsa näkökulmasta ja lähettää vastauksensa Nannalle. Nanna kokoaa näistä ja aiemmista OT-valmistelun aikana nousseista ajatuksista yhteenvedon seuraavaan kokoukseen käsiteltäväksi.
- Tavoitteeksi otettiin muodostaa konkreettinen ehdotus OT-keskuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnasta.
- Todettiin myös, että tämän OT-kehittämisen lisäksi syytä miettiä myös tulevan rakenteen tutkimus- ja kehittämistoimintaa kokonaisuutena sen varmistamiseksi, että lasten, nuorten ja perheiden asioiden kehittämistoiminta tulee huomioitua tulevissa rakenteissa.
- Tässä muutosvaiheessa on tärkeää pyrkiä vahvistamaan sosiaalityön kehittämisen ja tutkimuksen asemaa.
- TKKI-toiminnan näkökulmasta oleelliset toimijatahot Pirkanmaa, Kanta-Häme, Etelä-Pohjanmaa alueella:
  - Sosiaalialan osaamiskeskukset Pikassos (Pirkanmaa ja Kanta-Häme) sekä SOnetBotnia (Etelä-Pohjanmaa)
  - Perusterveydenhuollon yksiköt kaikissa kolmessa maakunnassa
  - Erikoissairaanhoidon kehittämistoimijat (?Tiedekeskus...)
  - Tampereen yliopisto (sosiaalityö, lääketiede jne....monitieteinen näkökulma...)
  - Ammattikorkeakoulut TAMK, HAMK ja SeAMK

sekä tietysti kunnat, kuntayhtymät jne.

Seuraavat kokoukset:

29.5. Kello 9.15-11.30 Pikassos, Åkerlundinkatu 2A, 3.kerros

29.8. Kello 9.15-11.30 Pikassos, Åkerlundinkatu 2A, 3.kerros

Liite 1:

OT-keskuksen asiakkaiksi tällä hetkellä kaavailut asiat/asiakasryhmät (määrittelytyö kesken):

- Pyrkii etsimään vastauksia niihin ongelmiin/palvelutarpeisiin, joihin ei olemassa olevalla palvelujärjestelmällä pystytä vastaamaan

↔ käytännössä tarkoittaa tilanteita, kun tarvitaan monialaista tiedontuotantoa ja työskentelyä

- Uusien tilanteiden ja ilmiöiden haltuun ottaminen, luomalla toimintamalleja yhdistämällä eri alojen erityisosaamista ja uusinta tutkimustietoa

- Koordinoi palveluiden kokonaisuutta
- Tietoperustainen kehittäminen ja lasten ja nuorten palveluissa toimivan henkilöstön koulutusten koordinaattorooli.
- Uusien ja vaikuttavien näyttöön perustuvien menetelmien implementointi ja ylläpito alueella.
- Vaikuttavuuden ja laadun arviointi ja seuranta.
- Käytäntölähtöinen tutkimus.
- Osallistuminen tutkimusverkostoihin (yliopistot, tutkimuslaitokset jne.)
- Työnjako viiden OT-alueen kesken: Sovitaan, mihin eri alueet keskittyvät.
- Erityistason tutkimusperustainen osaamisen vahvistaminen
- Hakee ratkaisuja koordinaattorin puuttumiseen, työn epätahtisuuteen, tehtävien tiukkaan rajaamiseen jne.
  - Palvelujen tarjoaminen asiakkaille (1%) sekä näiden kanssa työskenteleville ammattilaisille: konsultaatiot ja integroitu liikkuva työ
  - kiinteät asiakastyön yksiköt esim. koulukodit

Asiakasryhmiä (määrittelytyö kesken, keskittämisasiasetuksen valmistelu käynnissä):

- Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrinen/psykologinen yksikkö: Epäily lapsen tai nuoren seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai kaltoinkohtelusta
- Vakavaa väkivaltaa kokeneet lapset ja perheet, korkean riskin väkivallan uhan alla elävät asiakkaat
- Vakaviin ja harvinaisiin rikoksiin (väkivalta ja henkirikokset yms.) syyllistyneiden lasten ja nuorten tutkiminen ja hoito
  - Alaikäisten lasten mielentilatutkimukset
  - Vankeusrangaistukseen tuomitut alaikäiset
  - Tuomitsematta jätetyt alaikäiset rikoksentehtäjät
- Vaikeasti vammaisten ja kehitysvammaisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä vaativaa erityisosaamista edellyttävät monialaiset erityispalvelut esim. kun tarvitaan kehitysvammahuollon lisäksi lastensuojelu ja/tai psykiatrian palveluja
- Vaativinta erityisosaamista edellyttävät maahanmuuttaja- ja turvapaikanhakijalasten, nuorten ja heidän perheidensä palvelut
  - Konfliktialttiiseen kunniakäsitykseen liittyvä vakava väkivallan uhka; Väkivaltaa tai yritys jo ollut tai todettu vakava uhka
  - Ihmiskaupan uhrit
  - Pakkoavioliitot
  - Vaikeasti traumatisoituneiden lasten ja heidän perheidensä hoito ja tuki
- Pitkittyneet ja komplisoituneet avioeroprosessit
  - Oikeuden päätös esim. huollon/asumisen/tapaamisten täytäntöönpanosta
  - Tilanteet, jossa lapselle tarvitaan psykiatrista hoitoa vanhempien patologisen eroriidan takia
  - Monimuotoiset perheet
- Kansainväliset asiat tarvitsisivat oikeudellista apua (mm. eropalveluissa ja lastensuojelussa)
- Vaativinta erityisosaamista edellyttävät lasten ja heidän perheidensä sekä vauvaa odottavien perheiden päihdehuollon ja lastensuojelun vaativat erityispalvelut
- Erityisen vaativan lastensuojelun sijaishuollon yksiköt, Koulukodit
- Erityisen vaativa ja komplisoitunut lastensuojelun avohuolto